

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 1	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № 15/17
від 28 лютого 2017 р.

Введено в дію
Наказом ректора ХНАДУ
від 28 лютого 2017 р. № 29

А. М. Туренко

ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Організація і проведення

СТВНЗ 6.1-01:2017

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 2	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

ПЕРЕДМОВА

1 ПІДРОЗДІЛИ-РОЗРОБНИКИ: навчальний відділ, відділ управління якістю навчання і стандартизації (ВУЯНіС)

РОЗРОБНИКИ:

заступник ректора

канд. техн. наук, проф. (керівник розробки) _____ С. Я. Ходирев

начальник навчального відділу,

канд. техн. наук, проф. _____ М. Д. Каслін

начальник відділу управління якістю

навчання і стандартизації, канд. техн. наук, доц. _____ А. І. Коробко

2 ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні Вченої ради 28 лютого 2017 р. протокол № 15/17

ВВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора ХНАДУ від 28 лютого 2017 р. № 29.

3 УВЕДЕНО замість «Положення про дипломне проектування у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті» від 2014 року.

4 Періодичність перевірки – один рік

ПОГОДЖЕНО:

Заступник ректора (перший проректор)
канд. техн. наук, проф.

Професор кафедри автомобілів
д-р. техн. наук, проф.

_____ І. П. Гладкий

_____ С. М. Шуклінов

Начальник навчального відділу
канд. техн. наук, проф.

_____ М. Д. Каслін

Начальник юридичного відділу

_____ О. Б. Селезньова

Нормоконтроль

_____

© Цей стандарт вищого навчального закладу не може бути повністю або частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу адміністрації ХНАДУ

	Стандарт вищого навчального закладу		СТБНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ		Сторінка 3	Сторінок 17
	Організація і проведення		Актуалізація: 28.02.2017 р.	

СТБНЗ 6.1-01:2017

ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення

Чинний від 2017-03-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт визначає вимоги до організації і проведення дипломного проектування та встановлює права і обов'язки учасників дипломного проектування.

1.2 На підставі цього стандарту та СТБНЗ 10.1 випускові кафедри розробляють методичні вказівки (рекомендації) щодо обсягу, структури та змісту, оформлення, нормоконтролю і перевірки на плагіат дипломних проектів (робіт) з урахуванням специфіки певної спеціальності (спеціалізації) та майбутньої професійної діяльності випускників.

1.3 Вимоги, що стосуються дипломних проектів (робіт) спеціаліста дійсні до завершення підготовки фахівців за освітнім рівнем «спеціаліст».

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2.001-93 Единая система конструкторской документации. Общие положения

ДСТУ ГОСТ 2.104:2006 Единая система конструкторской документации. Основные надписи

СТБНЗ 7.1-01:2015 Положення про організацію освітнього процесу у ХНАДУ

СТБНЗ 9.1-01:2017 Норми часу для планування і обліку навчальної, методичної, наукової і організаційної роботи науково-педагогічних працівників ХНАДУ

СТБНЗ 10.1-02:2017 Текстові документи у навчальному процесі. Вимоги і правила оформлення

СТБНЗ 35.1-01:2017 Нормоконтроль

СТБНЗ 43.1-02:2017 Екзаменаційна комісія. Порядок створення та організація роботи.

3 ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

3.1 Терміни, що застосовуються у цьому стандарті:

3.1.1 дипломний проект (ДП) – кваліфікаційна робота, що призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності, які, в основному, віднесені в освітній характеристиці до проектувальної (проектно-конструкторської) та виконавської (технологічної, операторської) виробничих функцій.

ДП є завершеною розробкою об'єкта проектування (пристрою, системи, процесу тощо) і передбачає його синтез в найбільш оптимальному варіанті із докладною розробкою певної функціональної частини (елемента, вузла, підсистеми, технологічної операції тощо) з урахуванням сучасного рівня розвитку відповідної галузі, досягнень науки і техніки, економічних, екологічних, ергономічних вимог, а також вимог охорони праці та забезпечення життєдіяльності об'єкта проектування;

3.1.2 дипломна робота (ДР) – кваліфікаційна робота, що призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності,

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 4	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

які, в основному, віднесені в освітній характеристиці до організаційної, управлінської, виконавської (технологічної, операторської), виробничої та дослідної функцій.

Для освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та «магістр» ДР (ДП) має бути закінченим дослідженням певного аспекту виробничої, наукової, науково-технічної, науково-методичної або навчально-методичної проблеми, а для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» – мати фрагменти такого дослідження з закінченим вирішенням окремої задачі.

3.2 Скорочення

- 3.2.1 ДП – дипломний проект;
- 3.2.2 ДР – дипломна робота;
- 3.2.3 ЕК – екзаменаційна комісія;
- 3.2.4 ОХ – освітня характеристика;
- 3.2.5 ОП – освітня програма;
- 3.2.6 НПП – науково-педагогічний працівник

4 МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

4.1 Метою дипломного проектування є оволодіння методологією творчого вирішення (розв'язання) сучасних проблем (задач) прикладного або (та) наукового характеру на основі отриманих знань, професійних умінь та навичок відповідно до стандартів вищої освіти на першому/другому освітньо міх рівнях вищої освіти.

4.2 Основні завдання дипломного проектування:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з спеціальності (спеціалізації), отриманих у процесі навчання за освітньою програмою (ОП) підготовки фахівця першого/другого освітнього рівня вищої освіти, та застосування їх при вирішенні конкретних технічних, економічних, виробничих, наукових та інших завдань у певній галузі професійної діяльності;

- розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою досліджень та експерименту, фізичного або математичного моделювання, використання сучасних інформаційних технологій при розв'язанні задач, передбачених завданням на дипломне проектування;

- визначення відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньої характеристики (ОХ) фахівця, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах ринкової економіки, сучасного виробництва, прогресу науки, техніки та суспільства.

5 ВИДИ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ)

5.1 За освітнім рівнем:

- ДП (ДР) бакалавра;
- ДП (ДР) спеціаліста;
- ДР магістра.

Виконання ДП (ДР) бакалавра передбачає, переважно, діяльність за заданим алгоритмом на експлуатаційному рівні, що містить процедуру часткового конструювання відповідних рішень (стереотипні та, переважно, діагностичні задачі).

Виконання ДП (ДР) спеціаліста – діяльність за складним алгоритмом, переважно, на технологічному рівні, що містить процедуру конструювання нових рішень (діагностичні та, переважно, евристичні задачі).

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 5	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

Виконання ДР магістра – передбачає інноваційну діяльність за складним алгоритмом на дослідницькому рівні, що містить процедуру конструювання нових рішень (евристичні задачі).

5.2 За практичною спрямованістю:

- навчальні;
- реальні;
- дослідні.

Навчальний ДП (ДР) – це проект (робота), що передбачає розв'язання студентом навчальних завдань, рішення яких потребує від нього певних знань та професійних умінь згідно з ОХ фахівця першого/другого освітнього рівня.

Реальний ДП (ДР) – це проект (робота) якому притаманні одна з наступних ознак: виконані на замовлення організацій (установ, підприємств, науково-дослідних інститутів, тощо) і наявний акт про застосування (впровадження) результатів; результати проектування доведені до стану, що дозволяє їх використовувати для впровадження в господарську діяльність, техніку, технології, науку, сучасне виробництво; є в наявності замовлення від підприємства на виконання роботи, або довідка про впровадження результатів ДП (ДР) у виробництво.

Дослідний ДП (ДР) – це проект (робота), тема якого пов'язана з науково-дослідною роботою кафедри і результати проектування доведені до стану, що дозволяє їх використовувати для впровадження в господарську діяльність, техніку, технології, науку, сучасне виробництво; або за результатами виконання яких студентом отримані патенти (прийняті до розгляду заявки на патенти), опубліковані статті у фахових виданнях, отримані зразки матеріалів (виробів), виготовлені діючі макети обладнання, отримано акт про впровадження результатів дослідження, тощо.

Дипломна робота магістра за практичною спрямованістю є дослідною роботою.

5.3 За характером виконання:

- індивідуальні;
- комплексні.

Індивідуальний ДП (ДР) – це проект (робота), який передбачає одноосібну роботу.

Комплексний ДП (ДР) – це проект (робота), який виконується, коли його тема потребує залучення групи студентів однієї або кількох спеціальностей (спеціалізацій). Комплексні ДП (ДР) можуть бути кафедральними, міжкафедральними, міжфакультетськими та міжвузівськими, повинні мати логічно завершені та не дубльовані за змістом розділи та загальну частину, що об'єднує окремі розділи до єдиного ДП (ДР).

6 ТЕМАТИКА, ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ)

6.1 Тематику ДП (ДР) розробляє випускова кафедра з урахуванням специфіки спеціальності (спеціалізації), вимог галузевих стандартів вищої освіти для відповідного освітнього рівня; досвіду керівництва дипломним проектуванням на кафедрі; наукових досліджень та професійних інтересів науково-педагогічних працівників (НПП) кафедри, замовлень і рекомендацій виробничих підприємств, науково-дослідних інститутів, галузевих міністерств і відомств, тощо. Тематика ДП (ДР) розглядається Вченими радами факультетів за 1,5-2 місяці до початку практики, яка передує дипломному проектуванню і затверджується наказом ректора ХНАДУ. Перегляд тематики ДП (ДР) здійснюється не рідше ніж раз на 5 років.

6.2 Окремі теми ДП (ДР), пов'язані з науково-дослідною роботою студентів на кафедрі або їх професійною діяльністю, можуть бути запропоновані студентами.

6.3 Зміст та обсяг ДП (ДР) визначається вимогами ОП першого/другого освітнього рівня, робочим навчальним планом спеціальності (спеціалізації), методичними вказівками (рекомендаціями) з дипломного проектування випускової кафедри, завданням на

дипломне проектування та рекомендаціями щодо дипломного проектування Методичної ради університету.

6.4 Обсяг графічної частини конструкторської документації дипломного проекту складає (спеціаліст/бакалавр):

- оптимальний – 10/7 аркушів формату А1;
- мінімальний – 8/5 аркушів формату А1;
- максимальний – 12/9 аркушів формату А1;

Примітка. У разі, якщо у зв'язку з виробничою необхідністю, необхідно використання формату 2А1 (наприклад, кресленики загального виду), то такий кресленик простежується до 1 аркуша формату А1.

6.5 Орієнтовний обсяг презентаційного матеріалу дипломної роботи становить 10 аркушів презентації і визначається індивідуально в кожному окремому випадку студентом і керівником ДР.

6.6 У разі, якщо специфіка ДР вимагає розробки конструкторських креслеників, то такі кресленики виконуються у відповідності з вимогами єдиної системи конструкторської документації (ГОСТ 2.001).

6.7 Обсяг текстової частини дипломного проекту (роботи) складає (сторінок друкованого тексту):

- дипломної роботи бакалавра – 40-60;
- дипломної роботи магістра (спеціаліста) – 60-80;
- пояснювальної записки дипломного проекту бакалавра – 50-70;
- пояснювальної записки дипломного проекту спеціаліста – 80-100;

6.8 Правила оформлення і викладення змісту ДП (ДР) наведено в СТВНЗ 10.1.

6.9 При захисті може використовуватись додатково демонстраційний матеріал в електронному (відеоматеріали, мультимедіа, презентації тощо) або натурному (моделі, макети, зразки виробів тощо) вигляді.

6.10 Презентація конструкторської документації може проводитись в електронному виді за допомогою мультимедійних систем за умови наявності усіх креслеників в роздрукованому вигляді відповідного формату і за наявності в них усіх реквізитів і підписів.

6.11 Дозволяється друкувати зменшені копії креслеників на форматах А3 (А4), після перевірки їх електронної форми керівником і нормоконтролером.

Зменшена копія візується студентом-дипломником і керівником та завіряється нормоконтролером у графі погодження і завідувачем випускової кафедри.

6.12 У разі друкування зменшених копій креслеників дипломного проекту, вони підшиваються до пояснювальної записки у вигляді «Альбому конструкторської документації» з окремим титульним аркушем встановленої форми.

До пояснювальної записки додається CD-диск з усіма креслениками дипломного проекту.

6.13 Якщо графічна частина дипломного проекту виконана у вигляді плакатів, які по своїй суті не є конструкторськими документами (переважно, це роботи виконані на кафедрах економічного профілю), то такі плакати оформляються без дотримання вимог ДСТУ ГОСТ 2.104. На роздруківках таких плакатів форматом більше А4 на його звороті виконується штамп основного напису (додаток А) в якому свій підпис і дату ставлять студент і керівник ДП

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ		Сторінка 7	Сторінок 17
	Організація і проведення		Актуалізація: 28.02.2017 р.	

7. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

7.1 В ХНАДУ загальне керівництво організацією дипломного проектування здійснює ректор. Він ставить завдання щодо забезпечення якості проектування, видає накази, які регламентують організацію роботи ректорату, деканатів факультетів, випускових кафедр щодо дипломного проектування, здійснює контроль за їх виконанням через заступника ректора з науково-педагогічної роботи і підпорядковані їм структурні підрозділи університету.

7.2 На факультеті контроль за організацією та якістю дипломного проектування здійснює декан, який організовує регулярне обговорення стану дипломного проектування та результатів атестації студентів на засіданнях Вченої ради факультету.

7.3 На випусковій кафедрі відповідальність за організацію та якість дипломного проектування несе завідувач кафедри, який безпосередньо здійснює керівництво і контроль за процесом дипломного проектування. Для вирішення організаційних питань може призначатися відповідальний за дипломне проектування зі складу науково-педагогічних працівників (НПП) кафедри.

7.4 Керівниками дипломних проектів (робіт) призначаються науково-педагогічні, педагогічні працівники випускової та споріднених кафедр, в окремих обґрунтованих випадках – висококваліфіковані спеціалісти виробництва.

Керівниками ДП (ДР) спеціалістів та магістрів, як правило, можуть бути лише особи, які мають науковий ступінь або вчене звання.

Як виняток, керівником ДП (ДР) може бути призначений НПП кафедри без наукового ступеня чи вченого звання, за умови, якщо він проводить наукові дослідження за тематикою кафедри.

7.5 Вибір теми ДП (ДР) здійснюється студентом сумісно з керівником проекту (роботи). Після чого вона передається відповідальному за організацію дипломного проектування на кафедрі для підготовки розпорядчих документів щодо дипломного проектування.

7.6 Затвердження тем ДП (ДР) студентам проводиться розпорядженням декана за рішенням Вченої ради відповідного факультету з урахуванням пропозицій випускових кафедр не пізніше ніж за тиждень до початку переддипломної практики, а за її відсутності – не пізніше ніж за тиждень до початку дипломного проектування.

Коригування або зміна теми ДП (ДР) допускається, як виняток, за рішенням Вченої ради відповідного факультету розпорядженням декана на підставі заяви студента та клопотання випускової кафедри, протягом трьох тижнів після проходження студентом переддипломної практики, а за її відсутності – протягом трьох тижнів після початку дипломного проектування.

7.7 Консультантами з розділів до яких встановлені особливі вимоги нормативними документами Міністерства освіти і науки України, призначаються особи, які мають відповідну кваліфікацію.

7.8 Усі ДП (ДР), які виконуються в університеті підлягають нормоконтролю за СТВНЗ 35.1. В одному дипломному проекті (роботі) керівник не може бути одночасно і нормоконтролером.

7.9 Усі ДР, які виконуються в університеті підлягають перевірці на плагіат. На випусковій кафедрі виділяються необхідні ресурси та призначається особа відповідальна за реалізацію політики щодо дотримання вимог про авторське право, яка проводить перевірку ДР на плагіат. Кафедра формує базу даних ДР.

7.10 Усі ДП (ДР), які виконуються в університеті підлягають зовнішньому (по відношенню до кафедри) рецензуванню. Рецензентами можуть бути досвідчені НПП або наукові працівники університету та зовнішніх організацій, а також провідні фахівці

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 8	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

відповідних галузей економіки, фахова кваліфікація яких відповідає спеціальності (спеціалізації) випускників. Слід уникати перехресного рецензування дипломних проектів (робіт) між двома керівниками.

7.11. Етапи дипломного проектування.

Організаційно процес дипломного проектування складається з наступних етапів:

- підготовчого, на якому студент сумісно з керівником обирає тему, формують лист завдання щодо питань, які необхідно вирішити;
- основного, який починається одразу після захисту звіту про практику й завершується не пізніше ніж за два тижні до початку роботи Екзаменаційних комісій (ЕК). На цьому етапі проект (робота) повинен бути повністю виконаний, перевірений консультантами, керівником, нормоконтролером, на плагіат;
- заключного, який включає отримання відгуку керівника та рецензії на ДП (ДР), проведення її попереднього захисту на кафедрі, допуску до захисту, та захисту у ЕК.

Примітка. Форма проведення попереднього захисту ДП (ДР) встановлюється випусковою кафедрою. Це може бути, наприклад, науковий семінар, наукова конференція, взаємне заслуховування доповідей студентів між керівниками.

7.12 Організація роботи ЕК регламентується СТВНЗ 43.1.

7.13 Для захисту комплексних міжкафедральних і міжфакультетських проектів (робіт) може створюватись окрема ЕК з представниками відповідних спеціальностей (спеціалізації).

7.14 Захист комплексного ДП (ДР), як правило, планується і проводиться на одному засіданні ЕК, причому студенту, який захищається першим, доручається доповісти як про загальну частину ДП (ДР), так і про індивідуальну частину зі збільшенням (за необхідності) часу на доповідь.

Усі студенти, які виконували комплексний проект (роботу), повинні бути повною мірою обізнані із загальною частиною проекту (роботи) і готові до запитань членів ЕК не тільки з індивідуальної, а й із загальної частини ДП (ДР).

8 ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ)

8.1 Завдання на ДП (ДР) складається за формою ф Б 6.1-01 (додаток Б), затверджується завідувачем випускової кафедри і видається дипломнику, як правило до початку переддипломної практики, а за її відсутності не пізніше ніж за тиждень до початку дипломного проектування.

8.2 У завданні вказують:

- тему ДП (ДР);
- термін подання студентом закінченого ДП (ДР);
- вихідні дані до ДП (ДР);
- укрупнений зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити);
- перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень, слайдів тощо); перелік слайдів дипломної роботи до завдання не вноситься;
- консультантів спеціальних розділів ДП (ДР) («Техніко-економічне обґрунтування»; «Охорона праці»; «Екологія», тощо), дату видачі завдання до розділу і дату погодження готового розділу;
- дату видачі завдання;
- календарний план виконання ДП (ДР) із зазначенням назв його етапів та термінів їх виконання.

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ		Сторінка 9	Сторінок 17
	Організація і проведення		Актуалізація: 28.02.2017 р.	

8.3 Завдання є невід'ємною складовою дипломної роботи (пояснювальної записки). Його підписують керівник ДП (ДР), консультанти (за наявності), а також студент, який своїм підписом засвідчує дату отримання завдання. Внесення до нього змін допускається, як виняток, за рішенням випускової кафедри на підставі заяви студента і подання керівника ДП (ДР).

9 ФУНКЦІЇ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

9.1 Навчальний відділ:

- розробляє нормативну документацію із забезпечення дипломного проектування та проведення атестації випускників університету;
- аналізує результати та якість дипломного проектування і розробляє пропозиції та заходи, спрямовані на підвищення якості освіти випускників, та спільно з деканами факультетів впроваджує їх у навчальний процес;
- контролює організацію дипломного проектування на факультетах та випускових кафедрах у межах своєї компетенції;
- спільно з деканами факультетів готує необхідну документацію для оформлення та отримання у встановленому порядку дипломів певного освітнього рівня;
- готує необхідну інформацію та вносить на розгляд Методичної ради та Вченої ради університету питання, що стосуються якості дипломного проектування.

9.2 Деканати факультетів:

- на засіданнях Вченої ради факультету розглядають проект розпорядження про затвердження студентам факультету тем ДП (ДР) і призначення керівників, а також про зміни тем або керівників ДП (ДР);
- за поданням випускових кафедр вносять пропозиції щодо проекту наказів про відрахування студентів за недотримання ними календарного плану виконання і неможливості представлення ДП (ДР) до захисту;
- здійснюють контроль за організацією і станом дипломного проектування на випускових кафедрах, в тому числі за виконання календарного плану дипломного проектування;
- своєчасно забезпечують подання у ЕК відповідної документації;
- виносять на розгляд Вченої ради факультету, Методичної ради та Вченої ради університету питання щодо стану дипломного проектування та шляхів підвищення його якості;
- спільно з навчальним відділом організовують роботу щодо підготовки необхідної документації для оформлення та отримання у встановленому порядку документів про освіту.

9.3 Випускові кафедри:

- розробляють методичні вказівки (рекомендації) до дипломного проектування, які визначають вимоги до змісту, структури, оформлення ДП (ДР), порядку контролю виконання ДП (ДР), підготовки до захисту, тощо з урахуванням специфіки спеціальностей (спеціалізацій), за якими здійснюється підготовка фахівців на кафедрі;
- готують необхідну документацію для проходження студентами переддипломної практики (програму практики, методичні вказівки з проведення практики, індивідуальні завдання, вимоги щодо оформлення звіту про практику, порядок захисту звітів, тощо);
- розробляють перелік тем дипломних проектів (робіт), заздалегідь ознайомлюють із ними студентів-випускників;
- визначають кандидатури керівників і консультантів ДП (ДР) з числа досвідчених НПП, а також висококваліфікованих спеціалістів відповідної галузі з підприємств, установ, науково-дослідних інститутів тощо за їх згодою;

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 10	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

- вносять пропозиції для формування проектів розпорядження про призначення керівників, затвердження тем ДП (ДР), та зміни тем або керівників ДП (ДР);
- складають розклад консультацій керівників і консультантів ДП (ДР) відповідно до календарного плану виконання проекту (роботи) визначеного завданням, проводять попередні захисти ДП (ДР);
- здійснюють перевірку дипломних робіт на плагіат, наповнення бази дипломних робіт кафедри;
- визначають можливі кандидатури рецензентів дипломних проектів (робіт) кафедри, а також співробітників кафедри, які мають здійснювати рецензування ДП (ДР) на інших кафедрах;
- обговорюють на своїх засіданнях питання щодо організації та ходу дипломного проектування.

10 ПОРЯДОК ДОПУСКУ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ) ДО ЗАХИСТУ

10.1 До захисту у ЕК можуть бути допущені ДП (ДР), теми яких затверджені у порядку встановленому цим Положенням, відповідають вимогам щодо дотримання авторського права, а структура, зміст та оформлення відповідають вимогам методичних вказівок (рекомендацій) випускових кафедр і цього Положення, підписані керівником, консультантами, нормоконтролером, при наявності позитивного відгуку керівника та рецензії.

10.2 Допуск до захисту ДП (ДР) здійснюється завідувачем випускової кафедри, який приймає позитивне рішення, що підтверджується його підписом на титульному аркуші дипломної роботи (пояснювальної записки дипломного проекту), у відповідній графі штампі основного напису на аркушах графічних і текстових документів та на титульному аркуші ілюстративного матеріалу дипломної роботи, що є її невід'ємною частиною.

10.3 У випадку негативного відгуку керівника з висновком про неможливість допуску ДП (ДР) до захисту, питання врегульовується відповідно до СТВНЗ 7.1.

10.4 ДП (ДР) направляється завідувачем кафедри на рецензування (додаток В).

У разі рецензування ДП (ДР) фахівцями університету – направлення на рецензування (додаток В) є підставою для списання НПП навантаження відповідно до СТВНЗ 9.1.

10.5 Негативна оцінка проекту (роботи), яка може бути висловлена в рецензії, не позбавляє права її захисту у ЕК.

11 ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ, КОНСУЛЬТАНТІВ, РЕЦЕНЗЕНТІВ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ) ТА СТУДЕНТІВ-ДИПЛОМНИКІВ

11.1 Керівник дипломного проекту (роботи):

- видає студенту завдання на дипломне проектування;
- надає рекомендації дипломнику щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою ДП (ДР);
- контролює виконання календарного плану виконання проекту(роботи);
- здійснює загальне керівництво ДП (ДР);
- проводить консультації дипломника з усіх питань, крім тих, що відносяться до компетенції консультантів з окремих розділів ДП (ДР);
- перевіряє проект (роботи) частинами або в цілому;
- перевіряє відповідність електронної версії ДП (ДР) паперовій;
- готує відгук на проект (роботу) з характеристикою діяльності студента під час виконання ДП (ДР) і несе відповідальність за його об'єктивність (додаток Г);

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 11	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

– разом з дипломником надає завідувачу випускової кафедри підготовлений дипломником і перевірений ним, консультантами та нормоконтролером проект (роботу) для ухвалення рішення про допуск його до захисту та рецензування;

– готує дипломника до захисту ДП (ДР);

– виносить на засідання кафедри питання про недопущення до захисту ДП (ДР) студентів що не виконують завдання чи календарний план виконання проекту (роботи);

– як правило, має бути присутнім на засіданні ДЕК при захисті ДП (ДР), керівником яких він є;

– при захисті ДР магістрів зачитує коротко відгук із характеристикою роботи і магістранта.

11.2 Відгук керівника дипломного проекту (роботи) повинен містити:

– стислу загальну оцінку дипломної роботи (проекту) з переліком головних оригінальних рішень, наукових і практичних досягнень студента;

– висновок про повноту використання студентом джерел з теми роботи;

– висновок про рівень загальної інженерної (наукової) підготовленості, систематичність і самостійність у роботі, уміння творчо вирішувати інженерні задачі і приклади конкретного прояву цього уміння, схильність дипломника до наукової, технічної або педагогічної діяльності.

– висновок про можливість практичної реалізації результатів роботи;

– точку зору керівника про можливість допуску до захисту і присвоєння відповідної кваліфікації.

В заключенні дається загальна оцінка роботи за такою неявною формою: заслуговує «високу оцінку», «позитивну оцінку» тощо.

11.3 Консультант розділу дипломного проекту (роботи):

– видає дипломнику завдання з розділу, окреслює шляхи їх вирішення. Факт видачі завдання засвідчується підписом консультанта у завданні на ДП (ДР);

– складає графік консультацій та доводить до відома дипломників;

– у разі невиконання студентом календарного плану щодо розділу ДП (ДР) консультантом якого він є, інформує про це керівника проекту (роботи);

– перевіряє розділ і, за відсутності зауважень, підписує завдання у відповідній графі, титульний аркуш дипломної роботи (пояснювальної записки дипломного проекту), титульний аркуш ілюстративного матеріалу.

У випадку неможливості виконання консультантом розділу своїх обов'язків з об'єктивних причин, вони покладаються на завідувача кафедри, де працює консультант.

11.4 Рецензент дипломного проекту (роботи):

– отримує від дипломника проект (роботу) для рецензування;

– докладно знайомиться із змістом дипломної роботи чи пояснювальної записки ДП та графічним матеріалом (за його наявності), приділяє увагу науково-технічному рівню розробки, сучасності та раціональності прийнятих рішень, правильності розрахунків, використанню новітніх технологій, дотриманню вимог державних стандартів тощо. За необхідності запрошує дипломника на бесіду для отримання його пояснень з питань дипломного проекту (роботи);

– не пізніше ніж за п'ять календарних днів до захисту готує рецензію у письмовому або друкованому вигляді за встановленою формою (додаток Д).

Рецензія не повинна дублювати відгук керівника.

Підписи рецензентів повинні бути завірені у встановленому порядку.

В рецензії повинна бути указана наукова, науково-методична або технічна задача, що вирішується у проекті (роботі), який рецензується.

Рецензія має містити:

– актуальність теми проекту (роботи);

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 12	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

- відповідність проекту категорії (навчальні, дослідні, реальні);
- оцінку значущості проекту (роботи) для галузі економічної діяльності;
- оцінку прийнятих в проекті інженерних рішень, застосування нової техніки і технології, оцінку наукової новизни, оригінальності і науково-технічного рівня роботи;
- ретельність розробки креслень, грамотність і лаконічність викладення змісту проекту;
- оцінку повноти і якості бібліографічних посилань (списку літератури ДП або переліку посилань ДР);
- висновок про можливість рекомендації проектних рішень до впровадження на виробництві, у науково-дослідних інститутах, проектних і конструкторських організаціях, опублікування у відкритому друку, подання заявок на патенти і винаходи, тощо;
- в заключенні дається узагальнена оцінка дипломної роботи (проекту) по чотирьохбальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і робиться висновок про можливість присвоєння автору дипломної роботи (проекту) кваліфікації фахівця відповідного рівня.

11.5 Студент-дипломник має право:

- вибирати тему дипломного проекту (роботи) з числа запропонованих випусковою кафедрою або пропонувати власну тему з обґрунтуванням доцільності її розробки і можливості виконання. У разі необхідності може ініціювати питання щодо зміни теми ДП (ДР), у терміни встановлені цим Положенням. У всіх випадках він звертається з відповідною заявою на ім'я завідувача випускової кафедри;
- використовувати під час виконання дипломного проекту (роботи) аудиторії університету у відведений для цього час;
- користуватися лабораторною та інформаційною базою кафедри, приладами, вимірювальною технікою тощо для проведення натурного експерименту, математичного моделювання або наукових досліджень за темою дипломного проекту (роботи);
- отримувати консультації керівника та консультантів проекту;
- самостійно вибирати варіанти рішення завдань дипломного проектування;
- попереднього (на кафедрі), першого або повторного (у ДЕК) захисту дипломного проекту;
- ознайомитися зі змістом відгуку керівника та рецензії на ДП (ДР), готувати (у разі необхідності) аргументовані відповіді на їх зауваження до захисту ДП (ДР) у ДЕК. Вносити будь-які зміни у ДП (ДР) після отримання рецензії забороняється.

11.6 Студент-дипломник зобов'язаний:

- своєчасно вибрати тему дипломного проекту (роботи) та отримати завдання на збір та опрацювання матеріалів, необхідних для дипломного проектування під час переддипломної практики;
- при проходженні переддипломної практики ознайомитися з практичною реалізацією питань організації та управління виробництвом (підприємством, фірмою тощо), охороною праці, вирішенням питань екології, безпеки життєдіяльності, техніко-економічних і спеціальних питань за темою ДП (ДР);
- після захисту звіту з переддипломної практики отримати у керівника ДП (ДР) остаточний варіант завдання на дипломне проектування з календарним планом на його виконання;
- інформувати керівника про стан виконання проекту (роботи) відповідно до календарного плану, надавати на його вимогу необхідні матеріали для перевірки;
- самостійно виконувати проект (роботу) або індивідуальну частину комплексного проекту (роботи);

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ		Сторінка 13	Сторінок 17
	Організація і проведення		Актуалізація: 28.02.2017 р.	

– при розробці питань враховувати сучасні досягнення науки і техніки, використовувати передові методики наукових та експериментальних досліджень, приймати обґрунтовані рішення із застосуванням системного підходу;

– при проектуванні, проведенні різного роду розрахунків та моделюванні процесів використовувати сучасні комп'ютерні технології;

– відповідати за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків, якість оформлення пояснювальної записки та графічного матеріалу, їх відповідність методичним рекомендаціям (вказівкам) з дипломного проектування випускової кафедри, існуючим нормативним документам та державним стандартам;

– дотримуватися календарного плану виконання ДП (ДР), встановлених правил поведінки в лабораторіях і аудиторіях кафедри, своєчасно та адекватно реагувати на зауваження та рекомендації керівника і консультантів ДП (ДР);

– у встановлений термін подати проект (роботу) для перевірки керівнику та консультантам і, після усунення їх зауважень, повернути керівнику для підготовки відгуку;

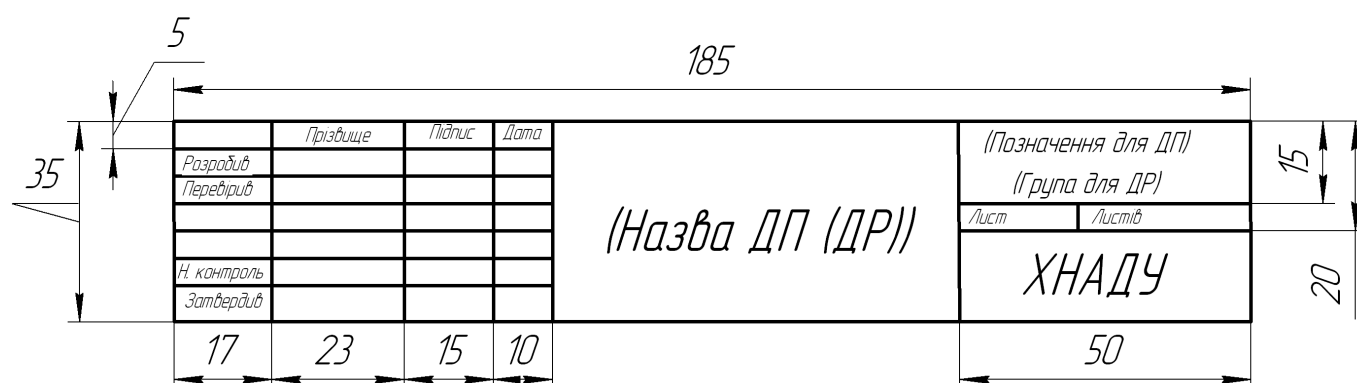
– надати керівнику електронну версію ДП (ДР) для її перевірки на відповідність паперовій;

– отримати всі необхідні підписи у завданні, розділах та кресленнях, а також резолюцію завідувача випускової кафедри про допуск до захисту;

– особисто подати ДП (ДР) рецензенту, на його вимогу надати необхідні пояснення щодо ДП (ДР);

– своєчасно прибути на захист ДП (ДР) або попередити завідувача випускової кафедри та голову ДЕК (через секретаря ДЕК) про неможливість присутності на захисті із зазначенням причин та наступним наданням у деканат документів, які засвідчують їх поважність.

Додаток А (обов'язковий) ФОРМА ШТАМПУ ОСНОВНОГО НАПISУ ПЛАКАТИВ

	Прізвище	Підпис	Дата	(Назва ДП (ДР))	(Позначення для ДП)		
Розробив					(Група для ДР)		
Перевірив					Лист		Листів
Н. контроль					ХНАДУ		
Затвердив							
17	23	15	10	50			

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 14	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

Додаток Б
(обов'язковий)
ФОРМА ЗАВДАННЯ НА ДП (ДР)

ф Б 6.1-01

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет _____
Кафедра _____
Освітній рівень _____
Спеціальність _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«   » _____ 20 __ р.

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ) СТУДЕНТУ

1. Тема проекту (роботи) _____
_____

керівник _____

затверджені рішенням Вченої ради _____ факультету
від «   » _____ 20 __ р. № _____.

2. Строк подання студентом роботи «   » _____ 20 __ р.

3. Вхідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): _____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
(для ДП)

_____
_____
_____
_____
_____

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 15	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «   » _____ 20 __ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* Завдання друкується на одному аркуші паперу з двох боків.

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ Організація і проведення		Сторінка 16	Сторінок 17
			Актуалізація: 28.02.2017 р.	

Додаток В
(обов'язковий)

ФОРМА НАПРАВЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ (ПРОЕКТУ) НА РЕЦЕНЗУВАННЯ

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра _____

«   » _____ 20 __ р.

Шановний _____

просимо Вас до «   » _____ 20 __ р. дати рецензію на дипломну роботу (проект)
студента гр. _____ факультету _____
на тему « _____ »

Завідувач кафедри, д.т.н., проф. _____

Керівник, _____

*Формат бланка – А5.

Додаток Г
(обов'язковий)

**ФОРМА ВІДГУКУ КЕРІВНИКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ВІДГУК

керівника дипломної роботи (проекту) _____
(освітній рівень здобувача освіти)
виконаної студентом денної (заочної) форми навчання
факультету _____ групи _____

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)
на тему: «**НАЗВА ТЕМИ**»

Текст відгуку

Посада, вчений ступінь, звання _____ ініціали, прізвище керівника _____

“ _____ ” _____ 20 __ р. _____ Підпис

* Відгук повинен містити:

- стислу загальну оцінку дипломної роботи (проекту) з переліком головних оригінальних рішень, наукових і практичних досягнень студента;
- висновок про повноту використання студентом джерел з теми роботи;
- висновок про рівень загальної інженерної (наукової) підготовленості, систематичність і самостійність у роботі, уміння творчо вирішувати інженерні задачі і приклади конкретного прояву цього уміння, схильність дипломника до наукової, технічної або педагогічної діяльності.
- висновок про можливість практичної реалізації результатів роботи;
- точку зору керівника про можливість допуску до захисту і присвоєння відповідної кваліфікації.

В заключенні дається загальна оцінка роботи за такою неявною формою: заслуговує «високу оцінку», «позитивну оцінку» тощо.

	Стандарт вищого навчального закладу		СТВНЗ 6.1-01:2017	
	ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ		Сторінка 17	Сторінок 17
	Організація і проведення		Актуалізація: 28.02.2017 р.	

Додаток Д
(обов'язковий)
ФОРМА РЕЦЕНЗІЇ

_____
(відомча підпорядкованість організації в якій працює рецензент)

_____
(назва організації в якій працює рецензент)

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу (проект) _____
(освітньо-кваліфікаційний рівень здобувача освіти)
виконаної студентом денної (заочної) форми навчання
факультету _____ групи _____

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

на тему: «**НАЗВА ТЕМИ**»

Текст рецензії

Посада рецензента

ініціали, прізвище

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

підпис

МП

* Рецензія повинна містити:

- актуальність теми проекту (роботи);
- відповідність проекту категорії (навчальні, дослідні, реальні);
- оцінку значущості проекту (роботи) для галузі економічної діяльності;
- оцінку прийнятих в проекті інженерних рішень, застосування нової техніки і технології, оцінку наукової новизни, оригінальності і науково-технічного рівня роботи;
- ретельність розробки креслень, грамотність і лаконічність викладення змісту проекту;
- оцінку повноти і якості бібліографічних посилань (списку літератури ДП або переліку посилань ДР);
- висновок про можливість рекомендації проектних рішень до запровадження на виробництві, у науково-дослідних інститутах, проектних і конструкторських організаціях, опублікування у відкритому друку, подання заявок на патенти і винаходи, тощо.

В заключенні дається узагальнена оцінка дипломної роботи (проекту) по чотирьохбальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і робиться висновок про можливість присвоєння автору дипломної роботи (проекту) кваліфікації фахівця відповідного рівня.

** Рецензія може виконуватись на фірмовому бланку підприємства, де працює рецензент